

Stortingsregnskapene

Nyheter

Krever budsjett-kutt til statlig ansatte - skjermer partigruppene

26,93 milliarder kroner representantene har fått utbetalt i løpet av året. Det er 3884 kroner per representant. SP 1874 kroner. Statlig ansatt 467 kroner.

Frps stortingsgruppe bruker mest på fest

2018

Nyheter

Pushwagners ville historie - Livsløgnen ble hans regning

19 drept da elev sprengte bombe og skjøt medelever

Dramatisk insektsdød

19 drept da elev sprengte bombe og skjøt medelever. Forst detekterte han en bombe. Deretter begynte 19-åringen å skyte elever på rykkolonen på Krim. NYHETER • DEL 1 • SIDE 15

Pushwagners ville historie - Livsløgnen ble hans regning. KULTUR • DEL 2 • SIDE 2-3

Dramatisk insektsdød. Insekter ble drept i forbindelse med en studie. NYHETER • DEL 1 • SIDE 4

Aftenposten

18. november 2018

Arbeiderpartiet 242 millioner kroner
Høyre 191 millioner kroner
Fremskrittspartiet 138 millioner kroner
Venstre 63 millioner kroner
Senterpartiet 72 millioner kroner

Regjeringen snakker i migrantsak

Spider-Mans far hylles for superhelte han skapte

Nekter å svare for alle pengene de får

REGNSKAP Stortinget overfører hundrevis av millioner til egne partigrupper. Fem partier nekter å gi offentligheten detaljer.

Nyheter

- De har et alvorlig forklaringsproblem

Professorer mener politikerne burde sørge for at offentligheten får mer innsyn i bruken av fellesskapets penger.

2018

Aftenposten avslører

Frp-profil leverte fiktive reiseregninger for turer han ikke var på

Leder i Oslo Frp Mazyar Keshvari beklager dypt og innrømmer forholdene.

Dato	Reiser	Beløp
2017-11-17	Oslo - London	12000
2017-11-18	Oslo - London	12000
2017-11-19	Oslo - London	12000
2017-11-20	Oslo - London	12000
2017-11-21	Oslo - London	12000
2017-11-22	Oslo - London	12000
2017-11-23	Oslo - London	12000
2017-11-24	Oslo - London	12000
2017-11-25	Oslo - London	12000
2017-11-26	Oslo - London	12000
2017-11-27	Oslo - London	12000
2017-11-28	Oslo - London	12000
2017-11-29	Oslo - London	12000
2017-11-30	Oslo - London	12000
2017-12-01	Oslo - London	12000
2017-12-02	Oslo - London	12000
2017-12-03	Oslo - London	12000
2017-12-04	Oslo - London	12000
2017-12-05	Oslo - London	12000
2017-12-06	Oslo - London	12000
2017-12-07	Oslo - London	12000
2017-12-08	Oslo - London	12000
2017-12-09	Oslo - London	12000
2017-12-10	Oslo - London	12000
2017-12-11	Oslo - London	12000
2017-12-12	Oslo - London	12000
2017-12-13	Oslo - London	12000
2017-12-14	Oslo - London	12000
2017-12-15	Oslo - London	12000
2017-12-16	Oslo - London	12000
2017-12-17	Oslo - London	12000
2017-12-18	Oslo - London	12000
2017-12-19	Oslo - London	12000
2017-12-20	Oslo - London	12000
2017-12-21	Oslo - London	12000
2017-12-22	Oslo - London	12000
2017-12-23	Oslo - London	12000
2017-12-24	Oslo - London	12000
2017-12-25	Oslo - London	12000
2017-12-26	Oslo - London	12000
2017-12-27	Oslo - London	12000
2017-12-28	Oslo - London	12000
2017-12-29	Oslo - London	12000
2017-12-30	Oslo - London	12000
2017-12-31	Oslo - London	12000

Nyheter

Ap festet på Continental og Plaza

Stortingspolitikkerne har bevilget 1,7 milliarder til seg selv siden 2008. Ingen sjekker om pengene brukes på det som er formålet.

2018

Nyheter

Golfsimulator, barnevakt og kirkekaffe: Slik bruker stortingspartiene dine skattepenger

2018

Nyheter

Ap-politikere brøt regelverk og skatteloven

2018

Nyheter

Fire har ikke besvart spørsmålet

I prinsippet brudd på skatteloven

2018

Nyheter

Venstre snur, gir innsyn i stortingsgruppens pengebruk

2018

Nyheter

Krevde full åpenhet av idretten - er tause om egen pengebruk

2018

Nyheter

Metoderapport SKUP 2019

Aftenposten

2018

Prosjektnavn: Stortingsregnskapene

Redaksjon: Aftenposten

Journalister:

Henning Carr Ekroll: henning@aftenposten.no - 970 42 342

Carl Alfred Dahl: carl.alfred.dahl@aftenposten.no - 938 95 694

Takk til: Fredrik Hager-Thoresen, Lars Inge Staveland, Solveig Ruud, Robert Gjerde, Alf Ole Ask, Thomas Spence, Torstein Ringnes og Gunnar Kagge, som alle har hatt viktige bidrag i arbeidet underveis. En lang rekke andre kollegaer har også bidratt med oppfølging av avsløringene.

Publisert: Fra 15. oktober 2018 til d.d.

Kontaktperson:

Henning Carr Ekroll: henning@aftenposten.no - 970 42 342

Innhold:

Innhold:	2
Sammendrag:	2
Hvordan arbeidet startet:	4
Analyse og gjennomgang av 19.700 reiser - jakten på ukjente nåler i en digital høystakk	5
Hvor er bilagene?	6
Keshvaris reiser: Bygging av eget datasett og kryssing med data fra åpne kilder	6
Vi oppfordres til å stanse arbeidet med saken	8
Valgkampriser og Aftenpostens reviderte partistøtteberegning	8
Arbeidet med et bedre datasett og innsyn som grunnlag for innsyn	9
Bonusreisene og innhenting av svar fra 178 nåværende og tidligere stortingsrepresentanter	10
En egenbevilget pengestrøm i offentlighetens skygge	12
Regnskapsanalyse og sammenstilling i Google Sheets	12
Vi ber om innsyn i partigruppenes hovedbøker	13
Analyse av velferdsutgifter - kostbar fest og moro	14
Tett oppfølging og publisering som metode mot taushet og hemmelighold	14
En partyreise i sosiale medier	15
Budsjettposten som slapp unna ostehøvelen	15
Venstre snur i innsynsspørsmålet	15
Manglende kontroll og voksende pengebinger - presidentskapet tar grep	16
Gjennomgang av kontoutdrag og nye innsynsrunder - nå i bilagspermene	16
Konsekvenser:	17
Organisering av arbeidet og tidsbruk	18
Spesielle erfaringer:	18
Forholdet til en person i en vanskelig situasjon	18
Motstand, taushet, spinn - og en hyggelig leserstorm	19
Kampen mot ekkokammeret i sosiale medier	20
Vedlegg:	
Vedlegg 1: Fullstendig liste over publiserte saker (digitalt). Gjestebruker for pålogging blir tilsendt.	
Vedlegg 2: Kopier av hovedsakene i papiravisen	
Vedlegg 3: Eksempel på reiseregning fra Keshvari	
Vedlegg 4: Eksempel på hovedbokutdrag	
Vedlegg 5: Eksempel på hvordan datasettene for reisene har utviklet seg under arbeidet	
Vedlegg 6: Eksempel på hvordan partigrupperegnskap så ut før og etter OCR-behandling og overføring til Google Sheets	

Sammendrag:

Hvordan forvalter landets øverste folkevalgte tilliten de har fått fra velgerne? Hvordan brukes pengene som politikerne selv bevilger seg fra fellesskapet? Og i hvilken grad er de villige til å etterleve samme regler, krav og rammevilkår som de setter for andre?

Dette skulle vise seg å bli viktige, overbyggende spørsmål i prosjektet vårt høsten 2018. Det som startet som en nysgjerrig innsynsbegjæring i representantenes reisevirksomhet, vokste til et journalistisk prosjekt der vi systematisk har undersøkt økonomiske forhold rundt de folkevalgte i landets lovgivende forsamling. Dette har vi gjort gjennom analyse og gjennomgang av tusentalls reiser og reiseregninger, en systematisk gjennomgang og analyse av fem år med partigrupperegnskaper, kontoplaner og bilag - og en prinsipiell kamp for at de som bekler landets høyeste tillitsverv skal praktisere samme grad av åpenhet rundt egen bruk av offentlige midler som de selv krever av andre offentlig finansierte virksomheter.

Totalt har Aftenposten publisert over 50 saker i serien.

- Vi avslørte hvordan en stortingsrepresentant systematisk hadde levert fiktive reiseregninger og svindlet til seg offentlige midler. Manglende dokumentasjonskrav og rutiner for å avdekke juks gjorde at det ikke ble oppdaget, selv om regningene var godkjent i to ledd.
- Vi dokumenterte hvordan flere stortingspartier hadde en pengebruk på fest og moro som ville vært både regelstridig og politisk uakseptabel i en offentlig sektor finansiert med de samme pengene. Dette skjedde til tross for at politikere (inkludert finansminister Siv Jensen) fra det mest festglade partiet hadde reagert med sterk indignasjon på historier om pengebruk på fest og hygge i statlige virksomheter.
- Vi skrev om hvordan penger som skulle gå til stortingsrelevant arbeid var brukt på bursdagsfeiring, barnevakt, vinsmaking, golfsimulator, store alkoholregninger og andre formål som fremsto som lite relevante for arbeidet i nasjonalforsamlingen.
- Vi satte søkelyset på hvordan flere stortingsgrupper ikke var villige til å etterleve samme grad av åpenhet som de krever av andre virksomheter som er finansiert med offentlige midler, som forvaltningen og Norges idrettsforbund. Dette har i praksis gjort det umulig for offentligheten å ettergå hvordan politikerne på Stortinget bruker pengene de bevilger til sine egne.
- Vi fortalte hvordan stortingspolitikere hadde brutt både regelverk og skattelovgivning ved å bruke flybonuspoeng opptjent på Stortinget til private formål, og at Stortinget ikke hadde kontrollrutiner for å ettergå hvorvidt regelverket ble fulgt.
- Vi omtalte hvordan bonuspoeng for store verdier opptjent i tjenesten går tapt fordi Stortinget mangler systemikk for å bruke poengene til nye tjenestereiser, og fordi muligheten er lite kjent for representantene.
- Vi viste hvordan stortingsflertallet hadde vedtatt brede kutt og innsparingstiltak i forvaltningen, samtidig som de skjermte seg selv fra det samme.
- Vi avdekket hvordan Stortinget hadde gjennomført lite kjente, tekniske endringer som ga de innvalgte stortingspartiene stadig større økonomiske fordeler relativt til partier uten stortingsplass.
- Vi kunne fortelle om hvordan penger fra representantenes reiserefusjonssystem ble brukt til å dekke utgifter til politikernes valgkamp.
- Vi påpekte mangler ved den nasjonale statistikken som viser offentlig partistøtte. Årsaken var at Stortinget hadde vedtatt å holde overføringene til egne partigrupper utenfor. Vi beregnet den reelle støtten.
- Vi belyste hvordan Stortinget over ti år hadde bevilget 1,7 milliarder kroner til sine egne partigrupper, uten at en uavhengig part har undersøkt om pengene er brukt etter formålet. Samtidig hadde partigruppene bygget opp stadig større pengebinger.

Sakene våre har fått en rekke konsekvenser:¹

- Stortinget gikk det til det historiske skritt å anmelde en av sine egne, møtende representanter. Frps Mazyar Keshvari er nå siktet for grovt bedrageri og er under etterforskning av Oslo politidistrikt og har sagt fra seg ledervervet i Oslo Frp.
- Stortingets administrasjon har endret regelverket og skjerpet rutineene for kontroll av reiseregninger.
- Flere stortingspolitikere må etterlignes for å ha brukt Stortingets bonuspoeng på private reiser.
- Avsløringene rundt partigruppenes pengebruk har ført til at presidentskapet skal ha en full gjennomgang av både regelverk, åpenhetskrav og størrelse på overføringene. Stortinget skal også realitetsbehandle et dokument 8-forslag der det stilles krav til innsyn og åpenhet rundt partigruppenes pengebruk på nivå med det som ellers er gjengs i offentlig sektor, noe som i praksis innebærer at partiene må stemme over hvorvidt de vil fortsette å hemmeligholde egen pengebruk - med de omdømmekonsekvensene det potensielt medfører.
- Vårt søkelys på de manglende åpenhetskravene gjorde at vi fikk knesatt en viktig praksis: Fem av ni stortingspartier har så langt åpnet for innsyn ned til bilagsnivå. For første gang kunne et norsk mediehus publisere detaljerte oversikter som gir et unikt innblikk i hvordan landets øverste folkevalgte fra fem partier har brukt offentlige penger gjennom en femårsperiode.

I arbeidet har vi brukt en rekke ulike metoder. Vi har gjennomført flere ulike innsynsprosesser og gjort kvantitative og kvalitative analyser av store datamengder. For å fylle informasjonshull har vi bygget våre egne datasett, der vi har krysset informasjon fra ulike innsynsbegjæringer med informasjon vi har funnet fra åpne kilder, databaser og gjennom tradisjonelt kildearbeid. Vi har utført regnskapsanalyser, gransket bilag og beregnet verdier av bonuspoeng. Datajournalistiske metoder har vært viktige, men likevel har den manuelle gjennomgangen og journalistiske vurderingen av tusenvis av reiser, regnskapsoppføringer - og detaljer ned til kopier av krøllete kvitteringer - vært helt avgjørende. Ettersom prosjektet vårt vokste i omfang og karakter underveis, er metoderapporten forsøksvis satt opp i en kronologisk struktur, der de ulike metodene er omtalt etterhvert som de er brukt. Vi har i prosjektet brukt noe tid på å undersøke funn som har vist seg å være blindspor. Av plasshensyn går vi ikke nærmere inn på dette.

Vi har fått mange spørsmål om denne saken begynte med et tips. Det gjorde den ikke: Utgangspunktet var ren nysgjerrighet.

Hvordan arbeidet startet:

Tidlig i september hørte Henning på siste utgave av *Aftenpodden*, der den svenske valgkampen var blant temaene som ble diskutert. Underveis ble det nevnt avsløringer i svenske Aftonbladet, som blant annet hadde omtalt spesielt store drosjeregninger fra én av representantene i Riksdagen. Aftenpostens politiske redaktør Trine Eilertsen sa da følgende:

“Det er en egen sjanger av skandaler i Sverige, det med økonomisk plunder og tull og tøys med reiseregninger og misbruk av skattebetaleres midler, det er vi relativt forskånet for i Norge, vil jeg påstå (...).

På dette tidspunktet var det bare noen dager til Henning skulle lansere en bok om nettopp tvilsom bruk av skattebetalernes penger her i Norge. Han stusset over Trines refleksjon: Hvis dette kan skje i den svenske Riksdagen, hvorfor skulle situasjonen være annerledes i Stortinget?

Det skader jo uansett ikke å sjekke. Henning tok en titt på Stortingets regelverk for reisevirksomhet for stortingsrepresentantene, som ligger lett tilgjengelig på Stortingets nettsider. 11. september sendte han den første innsynsbegjæringen til Stortingets administrasjon:

“Ber om oversikt over alle utgifter som faller under Retningslinjer om reisedekning for stortingsrepresentanter”

¹ En utførlig oversikt over konsekvenser finnes på side 19

Stortinget er ikke underlagt Offentlighetsloven, men har en egen innsynslov² som legger til grunn at Stortinget som hovedregel skal følge kravene i denne loven. Det gjorde det mulig å sende et såkalt paragraf 9-innsynskrav (*rett til å krevje innsyn i ei samanstilling frå databasar*). Ettersom det var grunn til å anta at reisene var lagret i et felles system, virket det rimelig at dette var informasjon som det burde være mulig å få utlevert.

Analyse og gjennomgang av 19.700 reiser - jakten på ukjente nåler i en digital høystakk

Det første materialet som ble oversendt fra Stortingets administrasjon, utgjorde anslagsvis 6000 linjer i fire Excel-regneark. Det var fordelt på komitereiser, delegasjonsreiser, innenlandsreiser og representasjonsreiser. Henning brukte endel tid på å forstå hvordan det var satt opp, og merket seg at det for innenlandsreiser manglet detaljert informasjonen om de enkeltvise reisene.

Innsynsbegjæringen ble fulgt opp med samtaler med ansatte i Stortingets administrasjon. En ga blant annet uttrykk for at vedkommende ikke trodde vi ville finne noe interessant, fordi administrasjonen ”hadde gode rutiner”. Men andre kom med mer hensiktsmessige innspill. Det var spesielt nyttig å snakke med lederen for reisekontoret, som forklarte hvordan systemet fungerte og den grunnleggende dokumentflyten i det. Vi ble også informert om at Stortinget hadde byttet system for håndtering av reiseregninger høsten 2016. På bakgrunn av samtalen sendte vi en ny innsynsbegjæring der vi spesifiserte at vi ønsket å se datautdrag som *viser hver enkelt utgift* innenfor reisedekningsretningslinjene. Av praktiske hensyn begrenset vi oss i første omgang til tidsperioden etter at det nye systemet ble tatt i bruk, altså høsten 2016.

Etter hvert fikk vi tilsendt et nytt datasett med 19.700 linjer. Totalt satt vi nå på Excel-filer med rundt 25.000 linjer, der informasjonen dels overlappet og var ført etter ulike variabler. Nå fulgte et intensivt arbeid med å analysere datamengden. Alle datasettene ble lastet opp i egne mapper i Google Drive, slik at flere kunne få tilgang. Et nytt regneark fungerte som en masterfil, der supplerende parametre og opplysninger kunne legges inn. Henning visste ikke helt hva han så etter og gikk derfor bredt ut. I første omgang handlet mye om å bli kjent med materialet. Det største datasettet hadde én linje for hver reise, med en reise-ID, navn, startdato, sluttdato, oppgitt formål for reisen og sum. En slik linje representerte én reiseregning. Selve reiseregningen og tilhørende bilag som taxikvitteringer og hotellregninger måtte bestilles i egne innsynsbegjæringer.

Ved å aggregere data etter ulike variabler, var det mulig å se hvem som reiste mest - og hva slags type reiser det var. Spesielt høye regninger kunne også pekes ut.

En fordel med å sitte på store mengder data om reisevirksomheten til personer som presumptivt har en del arbeidsoppgaver av nokså sammenfallende karakter, er at man kan lete etter mønstre i materialet. Det gir videre mulighet for å se etter avvik fra disse mønstrene. Henning brukte derfor mye tid på å gjøre en manuell gjennomgang der han så etter interessante, påfallende, spesielt generiske eller avvikende formuleringer i reisemålsfeltene. Mens enkelte representanter er presise i beskrivelsen av reisens formål, fører svært mange opp formål som “diverse stortingsarbeid” eller bare “tjenestereise”. Dette gjorde det ekstra utfordrende og arbeidskrevende å vurdere hva reisens reelle innhold var, fordi vi da måtte rette nye innsynsforespørsler i selve reiseregningene for å undersøke formålet.

Basert på en innledende analyse av materialet, markerte Henning 82 reiser fra forskjellige representanter der han ba Stortingets administrasjon om innsyn i selve reiseregningene. Dels var dette stikkprøver, dels interessante funn av ulik karakter (høye summer, generisk begrepsbruk, pussige formål), og dels var det for å bli bedre kjent med materialet, systemet, rutinene og hvordan reiseregningene blir ført av representantene.

Aggregerte data viste at det var en håndfull representanter som skilte seg ut med spesielt høye reiseutgifter. En nærmere gjennomgang ga logiske forklaringer for de fleste: Det var representanter som bodde langt fra Oslo og hadde store utgifter til pendlerreiser (stortingsrepresentanter kan reise hjem én gang i uken på det offentlige regning), mens andre satt i komiteer eller utvalg med mye internasjonal reisevirksomhet.

² Regler om rett til innsyn i Stortingets dokumenter: <https://lovdata.no/dokument/STV/forskrift/2009-03-16-468>

Men det var én som skilte seg ut: Mazyar Keshvari. Som Oslo-representant og medlem i Kontrollkomiteen var det vanskelig å se en åpenbar grunn til at han skulle ha så høye reisekostnader. Flere av reisene hadde også oppgitt formål og summer som fremsto som noe avvikende fra det andre representanter leverte. Henning ba derfor om innsyn i noen av Keshvaris reiseregninger som en del av de 82 reiseregningene i denne initielle innsynsrunden.

Hvor er bilagene?

Allerede dagen etter at denne innsynsbejæringen var sendt, fikk vi tilsendt kopier av de første reiseregningene. En del kunne umiddelbart legges til side, men det var likevel nyttig å se hvordan de var satt opp - noe som også skulle komme til nytte i senere innsynsrunder. Reiseregningene utgjorde andre nivå av tre, der det neste nivået var kvitteringer og fakturaer som utgjorde reiseregningenes bilag. Noen av regningene hadde innhold som gjorde at vi anså det som hensiktsmessig å be om innsyn i bilagene.

Men i mange av Keshvaris regninger var det ikke noe slikt. Det var ingen parkeringskvitteringer eller fakturaer for hotellopphold. Keshvari skrev konsekvent i disse reiseregningene at han hadde bodd “privat”, uten at dette var spesifisert, og han hadde levert flere refusjonskrav for å ha kjørt lange avstander med egen bil. Likevel var det ingen parkeringskvitteringer eller utleggskrav for bompenger. Konsekvensen var at han fikk utbetalt store summer i kjøregodtgjørelse og full diett med nattillegg for privat overnatting.

Dette var påfallende og skilte seg fra andre reiseregninger vi fikk innsyn i, der representanter som kjørte selv rimelig korte avstander sørget for å levere refusjonskrav for bompenger. Henning fikk en følelse av at det var noe her som ikke stemte og bestemte seg for å ta noen telefoner for å fiske litt. I reiseregningene hadde Keshvari oppgitt at han hadde holdt ulike kurs og vært på møter i Frps lokallag på angitte steder. Henning ringte til ledere i tre aktuelle lokallag og spurte mer generelt om de hadde hatt besøk av stortingsrepresentanter i tiden rundt de oppgitte datoene. Samtlige stilte seg uforstående til spørsmålet og avviste at de hadde hatt noen slike besøk. Det var et tydelig tegn på at dette var et spor vi måtte jobbe videre med.

Henning sendte da en epost til Stortingets administrasjon der han ba om innsyn i samtlige av Keshvaris reiseregninger for de siste to årene. Totalt dreide det seg om 65 reiser som vi systematisk ville ettergå.

Keshvaris reiser: Bygging av eget datasett og kryssing med data fra åpne kilder

I løpet av denne fasen i arbeidet ble også Carl Alfred Dahl og Solveig Ruud koblet på arbeidet med Keshvari-reisene. Reiseregningene var PDFer som hver utgjorde 2-5 sider (avhengig av reisens omfang), og disse ble lagt i egne mapper i Google Drive. Vi opprettet et nytt regneark i Google Sheets, som skulle bli vårt hoveddatasett i kartleggingen av Keshvaris reisevirksomhet. Vi la inn én linje om hver enkelt reise og fylte opp med supplerende data i egne kolonner:

- Oppgitt startdato
- Oppgitt sluttdato
- Oppgitt formål
- Oppgitt antall kilometer kjørt og oppgitte strekninger
- Oppgitt sted
- Oppgitt overnatningsform
- Mangler dokumentasjon?
- Dokumentert tilstedeværelse andre steder?
- Reiseformål bestridt av lokallagsledere etc?
- Sum

I de tilfellene der det var levert krav om å få kjøregodtgjørelse, var det oppgitt hvilke strekninger som var kjørt på ulike tidspunkt. Vi la inn denne informasjonen i regnearket og brukte Google Maps til å kontrollerte oppgitt avstand og beregne kjøretid, slik at vi kunne matche hvorvidt dette stemte overens med oppgitte opplysninger og annen data. Dette ga oss også grunnlag for å summere hvor mye han hadde oppgitt å ha

kjørt over tid. Ved å sette sammen oppgitte kjørte strekninger og avstander i reiseregningene sekvensielt i Google Maps, kunne vi også se hvordan kjøreruter som kunne se tilforlatelige ut på papiret, ofte viste seg å være uforståelige omveier som bar preg av kun å ha én hensikt: å maksimere det økonomiske utbyttet.

Det viktigste var å undersøke hvorvidt det fantes dokumentasjon på at Keshvari hadde vært andre steder på tidspunktene han oppga å ha vært på reise, eller i motsatt fall, bekreftelse på at reisene faktisk hadde funnet sted. Det er ikke uvanlig at stortingsrepresentanters besøk til ymse steder i landet utløser medieomtale. Vi gjorde både ulike Google-søk og Retriever-søk i lokalaviser, regionalaviser, nasjonale medier, fagpresse og etermedier for de aktuelle tidsperiodene for å se om det fantes medieomtaler av Keshvaris eventuelle tilstedeværelse i respektive tidsperioder.

Vi gjorde også grundige søk i sosiale medier (Twitter, Instagram, Facebook). Keshvari hadde, i motsetning til mange andre stortingsrepresentanter, ingen åpen Facebook-profil. Vi så dog at journalistkollega Gunnar Kagge i redaksjonen var FB-venn og hadde tilgang. Vi gikk gjennom alle postene og bildene han hadde lagt ut eller vært tagget i de siste to årene og krysset dette mot reisedatoene. Letingen i sosiale medier gjorde oss oppmerksomme på at mange av Frps lokallag hadde høy publiseringstakt på Facebook. Det var ikke uvanlig at seminarer, møter og kurs ble grundig dokumentert. Vi brukte derfor en del tid på å manuelt gjennomgå bilder og poster fra lokallag i Oslo-området (som det var mest naturlig at Keshvari frekventerte, gitt hans lederverv i Oslo Frp). Tanken med dette var også å plukke opp bilder der Keshvari ikke var tagget, men likevel kunne ha vært tilstede.

Vi gjorde også søk i Stortingets arkiv for å kartlegge når Keshvari hadde vært tilstede på Stortinget, ved å gjennomgå referater fra stortingsmøter og komitémøter. Solveig fikk ut voteringsoversikten for de siste to årene, som viste hvilke representanter som hadde vært tilstede i salen for å avgi stemme på gitte tidspunkter. Carl Alfred fikk ut rådata for talelistene fra stortingssalen for å se når Keshvari hadde tatt ordet. Alt dette ble krysset med reisedatoene. Stortingets arkiv med videoopptak fra plenumssesjonene var også viktige. Et opptak som viser at Keshvari voterte i stortingssalen noen timer etter at han hadde oppgitt å ha startet på en biltur mot sørvestlandet, ga supplerende, visuell dokumentasjon av én av de fiktive reisene.

Vi søkte også opp bilder av Keshvari i Scanpix-arkivet og vårt eget arkiv, for å se om han var blitt fotografert på datoer som overlappet med datoene vi hadde i reisedatasettet. Et bilde fra vår egen fotograf viste at Keshvari var på Holmlia 31. august 2017. Rådata fra bildefilen viste at det var tatt klokken 10.44, som er 3 timer og 19 minutter etter at Keshvari hadde oppgitt at han hadde startet en biltur fra Oslo mot Egersund. Basert på kjøredata fra Google Maps, burde han på dette tidspunktet vært like ved Grimstad.

Videre fulgte et omfattende arbeid med å ringe til kilder. Vi tok kontakt med gruppeledere, lokallagsledere, studieledere, fylkesledere og andre personer med sentrale verv i partiet eller i andre organisasjoner, hotellsjefer og så videre, på steder Keshvari hadde oppgitt at han hadde besøkt. En typisk samtale startet med at vi gikk litt bredere ut (*har dere hatt besøk av stortingsrepresentanter fra partiet i denne perioden?*), før vi etterhvert nevnte Keshvari ved navn og gikk ned til konkrete, oppgitte datoer fra reiseregningene og spurte om disse. Deretter vi ba dem tydeliggjøre hvor sikre de var, og hvilken mulighet det fantes for at Keshvari hadde vært på et politisk arrangement i deres område uten at de var kjent med det. Hensikten med denne metoden var å unngå at folk skulle låse seg eller bli mistenksomme dersom de umiddelbart ble eksponert for spørsmål om en navngitt person som de potensielt kunne ha en tett relasjon til. Vi mener at denne tilnærmingen bidro til å øke kvaliteten - og troverdigheten - på denne delen av materialet.

Basert på metodene over kan vi dele konklusjonene i datasettet i følgende seks nivåer, der “negativ” er overbygningen for funn som som indikerer juks.

NEGATIV:

- *N1: Vi har dokumentasjon på at Keshvari har vært et annet sted enn han har oppgitt på tidspunkt som fremkommer i reiseregning. Det finnes heller ikke dokumentasjon i reiseregning (kvitteringer etc) som tilsier at reisen er gjennomført.*
- *N2: Dem Keshvari opplyser å ha besøkt bestrider at han har vært der på det angitte tidspunktet. Det finnes heller ikke dokumentasjon i reiseregning som tilsier at reisen er gjennomført.*
- *N3: Det finnes ikke dokumentasjon på at at reisen har funnet sted.*

POSITIV:

- P1: Det finnes dokumentasjon på at Keshvari har vært på det aktuelle stedet, og det finnes dokumentasjon på at reisen har funnet sted (kvitteringer etc).
- P2: Det finnes dokumentasjon på at reisen har funnet sted (kvitteringer etc).
- P3: Dem Keshvari opplyser at han har besøkt bekrefter at han har vært der, men det finnes ikke dokumentasjon på at reisen har funnet sted.

Totalt hadde Keshvari levert reiserefusjonskrav for 510.000 kroner i perioden vi undersøkte.

Av disse falt 290.000 kroner inn i "NEGATIV"-kategorien. 38.000 kroner var i N1-kategorien, 116.000 kroner i N2-kategorien, mens de resterende 136.000 var i N3-kategorien. Ifølge systembeskrivelsen hadde alt gått gjennom to godkjenningssledd i Stortingets administrasjon før utbetaling.

Vi oppfordres til å stanse arbeidet med saken

15. oktober fikk Henning en telefon fra en rådgiver i Frps stortingsgruppe. Stortingets administrasjon informerte alle om at vi hadde bedt om innsyn i deres reiseregninger, noe som innebar at Keshvari var kjent med at vi hadde fått innsyn i materiale om hans oppgitte reisevirksomhet. Rådgiveren sa at Keshvari nylig var blitt sykemeldt, og at vi derfor ikke kunne jobbe videre med denne saken nå. Videre ble vi bedt om å ta alle henvendelser knyttet til Keshvari gjennom ham.

Vi var da fremdeles dels i en researchfase og hadde ikke konkludert med veien videre og publiseringstidspunkt. Men det som opplevdes som et forsøk på å stanse arbeidet, var for oss en tydelig bekreftelse på at vi satt på materiale med potensielt stor sprengkraft.

I utgangspunktet hadde vi håpet at det skulle være mulig å bruke mer tid på arbeidet. Men nå var saken i ferd med å få en egen dynamikk utenfor vår kontroll, og vi forsto at vi måtte gi om. Det finnes en rekke eksempler på at politikere har tatt regi over kritiske avsløringer ved aktivt å gå ut i andre kanaler før publisering, for på den måten å ta brodden av det som kommer. I lys av dette var det viktig for oss å sørge for at vi hadde et mest mulig publiseringsklart materiale innen rimelig tid. I de neste døgnene jobbet vi lange dager med å få snakket med kilder og fullføre/kontrollere vårt eget datasett.

Samtidig var vi opptatt av at Keshvari måtte få mulighet til full kontradiksjon rundt detaljene i våre funn - og vi måtte ta nødvendige hensyn til hans sykdomsbilde. Vi summerte alle funn i et dokument som ble oversendt til Keshvaris rådgiver og advokat. På dette tidspunktet var vi også blitt informert om at Keshvari trolig ville erkjenne deler av det vi hadde avdekket, og forberedte oss på publisering så snart vi hadde fått ivaretatt samtidig imøtegåelse. Vi var også i kontakt med personer rundt Keshvari for å ha et best mulig utgangspunkt for kunnskap rundt hans helsetilstand, slik at vi kunne gjøre adekvate publisistiske vurderinger opp mot dette.³

På ettermiddagen 17. oktober fikk vi tilsendt svar fra Keshvari gjennom hans advokat og klokken 17.28 ble saken publisert. Den slo ned som en bombe i det politiske Norge. Allerede dagen etter ble Keshvari politianmeldt av Stortinget, som også varslet en full gjennomgang av regelverk og rutiner.

Valgkampriser og Aftenpostens reviderte partistøtteberegning

Ideelt sett skulle vi hatt mer tid til å utforske det omfattende datamaterialet før vi publiserte første sak. Heldigvis fikk vi hjelp fra mange dyktige kollegaer til oppfølgingen av Keshvari-avsløringen, slik at Carl Alfred og Henning kunne bruke mer tid på jobbe videre med andre spor. Gjennomgangen av Keshvaris reiseregninger utgjorde bare en liten del av de rundt 19.700 reisene i det første materialet, og det var mye mer vi ville undersøke.

Gjennomgangen av reisene viste påfallende mange oppføringer i forbindelse med valgkamp. Vi diskuterte dette, og det fremsto for oss overraskende at Stortingets administrasjon refunderte utgifter som så eksplisitt

³ Dette er ytterligere omtalt på side 19.

var knyttet til å profilere partiet og egen person knyttet til gjenvalg, når kjernen i ordningen er å dekke utgifter til tillitsvervet som stortingsrepresentant. Bare i 2017 fant vi rundt 550 reiserefusjonskrav hvor valgkamp var spesifikt nevnt som formål. Da vi tok kontakt med Stortingets administrasjon for å få dette oppklart, fikk vi forklaringen: I all stillhet hadde Stortingets presidentskap i 2009 besluttet at også utgifter til valgkamp for representantene skulle dekkes av Stortingets administrasjon. Tidligere var valgkamp dekket av partiene. At valgkamp var dekket av administrasjonen, var ikke noe som fremkom i *Retningslinjer om reisedekning for stortingsrepresentanter*.

Stortinget opplyste videre at det som følge av denne endringen skulle kuttes i overføringene til Stortingets partigrupper. Vi hentet ut og gjennomgikk regnskapene som viste rammeoverføringene til disse gruppene, men fant ikke spor av kutt. Overføringene her hadde økt hvert eneste av de siste ti årene. Nå ble det overført 59 millioner kroner mer enn før endringen ble gjort.

Effekten av at stortingsrepresentantene nå kunne belaste administrasjonen for valgkampreiser, var at partienes organer ble skjermet for de samme utgiftene. Dette ga partiene på Stortinget en ytterligere reell økning i disponible midler. Bernt Aardal, som er professor i statsvitenskap ved UiO, omtalte det som “en subsidiering av partienes valgkamp”. Vi ba om innsyn i et utvalg av reiseregningene som lå under “valgkamp”-oppføringene i datasettet, og med disse som utgangspunkt kunne vi gi leserne et nytt innblikk i stortingsrepresentantenes valgkampreiser på nasjonalforsamlingens (og skattebetalernes) regning. Vi la også ut en søkbar oversikt over de mange reisene som var merket “valgkamp”.

I fortsettelsen av dette var det naturlig å spørre seg om den mer overbyggende effekten. Hvor store fordeler får egentlig partiene på Stortinget relativt til de som står utenfor og forsøker å få større oppslutning?

Det offentlige partistøttesystemet er nokså komplisert, med bidrag både på statlig, regionalt og kommunalt nivå, etter en modell med støtte per stemme og såkalt grunnstøtte (med ulike terskelnivåer for oppslutning). I tillegg får partigruppene på Stortinget tildelt offentlige penger gjennom en egen pott, noe som kommer på siden av de omtalte utgiftene som dekkes av Stortingets administrasjon. Fra SSBs statistikkbank hentet vi ut oversikten som viser hvor mye penger partiene har fått i offentlig støtte de siste årene. En nærmere undersøkelse av statistikken viste at den ikke inkluderer de offentlige overføringene til partigruppene på Stortinget. Følgelig gir den ikke et riktig helhetsbilde av den offentlige støtten.

Vi bestemte oss for å gjøre et forsøk på å bryte det ned: Hvor stor er den *reelle* offentlige finansieringen partiene mottar sett opp mot hver enkelt stemme partiene får? Vi hentet ut partivise tall fra SSBs tallmateriale og sammenstilte dette med overføringene som fremkommer i de offentlige regnskapene fra Stortingets partigrupper. Vi hentet ut data på antall stemmer til de respektive partiene i stortingsvalgene i 2013 og 2017 fra Valgdirektoratets database og brukte Google Sheets til å beregne antall offentlige støttekroner bak hver stemme i stortingsvalgene.

Resultatet var tydelig: Partiene som sitter på Stortinget og har makt til å fordele penger fra statsbudsjettet til både partistøtte og stortingsgruppe støtte, får langt mer midler per velger enn dem som står utenfor, uten at den reelle størrelsen på støtten fremkommer i den offisielle statistikken. Da SSB ble konfrontert med våre funn, erkjente de at dette var en “utfordring” som det kunne være naturlig å se nærmere på. Men for å endre praksisen, måtte bestillingen til SSB fra departementet endres. Dette krevde igjen en lovendring av Stortinget, som, symptomatisk nok, hadde valgt at deres egne partigrupper ikke skulle tas med i statistikken.

Arbeidet med et bedre datasett og innsyn som grunnlag for innsyn

Parallelt med at vi begynte å se etter andre spor i det materialet vi allerede hadde mottatt, undersøkte vi mulighetene for å få et mer detaljert datasett om stortingsrepresentantenes reisevirksomhet. En gjennomgang av de reiseregningene vi allerede hadde fått innsyn i, viste blant annet at reiseregningene ikke inneholdt utlegg for flyreiser. Årsaken var at disse ble bestilt sentralt gjennom Stortingets reisekontor.

En annen svakhet var at datasettet på 19.700 linjer kun inneholdt en summeringslinje for totale utlegg. I selve reiseregningene, som lå under hver linje, var det mer detaljerte oppføringer for hotell, drosje,

kollektivtransport, diett, kjøregodtgjørelse etc, men dette var i praksis umulig å gjøre stordataanalyser så lenge vi måtte be om innsyn i hver reiseregning enkeltvis.

Vi inviterte oss selv til et møte med Stortingets administrasjon for å finne ut hvordan vi mest hensiktsmessig burde gå frem for å få innsyn i datasett med flere detaljer fra regnskapssystemet. Her foreslo vi blant annet at vi kunne be om formelt innsyn i absolutt hele databasen og få ut samtlige reiseregninger med tilhørende bilag. Dette ville utgjort et hundretalls tusen sider med dokumenter, men vi mente at vi ved bruk av OCR-teknologi⁴ og bistand fra dyktige utviklere ville kunne klare å håndtere og sammenstille innholdet, ettersom alle reiseregningene fulgte den samme malen. Stortingets administrasjon mente på sin side at hver reiseregning med bilag må gjennomgås manuelt i innsynsprosessen, ettersom det kunne finnes personlig/sensitiv informasjon på kvitteringer, fakturaer, billetter etc.

Vi så at reiseregningene hadde definerte standardbegreper for ulike refusjonskrav. Måten disse var standardisert på, gjorde at det var naturlig å anta at det burde være mulig å gjøre mer detaljerte utdrag fra systemet. Vi tok også kontakt med dem som jobber med godkjenning av reiseregninger i Aftenposten, som kom med nyttige innspill til hva vi burde se etter og hvordan systemet fungerer. Vi forfattet en ny innsynsbejring der vi ba om innsyn i data *“som viser de enkeltvise utgiftene pr. reise fordelt etter flest mulig av følgende variabler“* og listet opp standardbegreper som vi hadde grunn til å tro at hadde egne kontoer i systemet.

Dette viste seg å være en god innsynsstrategi: Datasettet vi etter et par uker mottok var langt mer detaljert og omfattende enn det vi tidligere hadde fått, og inneholdt i underkant av 70.000 linjer. Nå var det mulig å se hvordan hver enkelt reise var satt sammen, hvilke hoteller representantene hadde bodd på, om de hadde reist med taxi (og hvorfor). Vi fikk også mye bedre data på kjøregodtgjørelse. Stortingets utdrag viste fremdeles totalsum per reise istedenfor sum per oppføring reisen bestod av, hvilket førte til at vi kun kunne se eksakte taxiutgifter på reiser hvis taxi var eneste oppføring. For å se kostnadsbildet måtte datasettet matches opp mot det vi tidligere hadde mottatt, som var tatt ut av systemet etter andre parametre.

For å ha mest mulig detaljert kunnskap om hvordan systemet for Stortingets reiserefusjon var satt opp og fungerte, ba vi også Stortingets administrasjon om innsyn i dokumentasjonen som definerte de tekniske kravene til oppsettet for det nye systemet som ble tatt i bruk høsten 2016. Denne informasjonen var viktig for at vi skulle forstå materialet best mulig. Den var også nyttig for å gi mest oss et mest mulig presist grunnlag for hvordan videre innsynskrav i supplerende materiale og data burde utformes.

Under møtet på Stortinget fikk vi også vite mer om rutinene for bestilling av flybilletter og hvordan disse faktureres Stortinget og føres inn i systemet. Basert på dette kunne vi be om innsyn i en sammenstilling av alle flyreiser som Stortinget hadde bestilt i samme periode. Datamaterialet vi fikk oversendt var regneark som inneholdt ca. 7800 linjer med informasjon om flyreiser og togreiser som var fakturert Stortingets administrasjon sentralt. Redaksjonens utvikler Fredrik Hager-Thoresen bisto med å sammenstille dette med materialet vi hadde fått tidligere, slik at vi hele tiden hadde et best mulig oppdatert hoveddatasett med mest mulig informasjon om Stortingets reisevirksomhet. Dette ble lastet opp i Google Drive slik at alle hadde tilgang.

Bonusreisene og innhenting av svar fra 178 nåværende og tidligere stortingsrepresentanter

Det reviderte datasettet med flyreiser viste tydelig at stortingsrepresentantene har en svært omfattende reisevirksomhet i luften. De fleste som har reist mye med fly er kjent med at dette gir frynsegoder for dem som er med i flyselskapenes bonusordninger, i form av gullkort og loungetilgang. Flyreisene gir også bonuspoeng som kan brukes på nye flyvninger. I Stortingets regelverk heter det at opptjente bonuspoeng kun skal brukes på tjenestereiser⁵. Det er med andre ord ikke lov å bruke bonuspoengene privat, noe som

⁴ Optisk tegngjenkjenning (OCR – optical character recognition) er en teknikk for å gjøre om skannede dokumenter (bilder) til maskinlesbar data (tekst), slik at dette lettere kan behandles.

⁵Presidentskapet kan i særlige tilfeller godkjenne annen bruk av bonuspoeng, men det presiseres i regelverket at dette kan utløse skatteplikt.

sammenfaller med regelverket i offentlig sektor. Logikken bak dette er enkel: Å bruke poeng opptjent på tjenestereiser til å kjøpe nye tjenestereiser, sparer det offentlige for penger. Flertallet på Stortinget har også bestemt at privat bruk av bonuspoeng opptjent på reise for arbeidsgiver (eller andre former for tjenestereise) er å regne som inntekt og utløser skatt. I sommer vedtok Stortinget en ytterligere innstramning og presisering av dette: Fra 1. januar 2019 er det arbeidsgivers ansvar å rapportere til skattemyndighetene om ansattes private bruk av bonuspoeng opptjent på tjenestereiser.

Vi var interessert å sjekke hvordan de svært mange bonuspoengene som potensielt opptjenes av stortingsrepresentantene blir disponert. Ettersom de kan utgjøre store verdier totalt sett, vil bruk henhold til regelverket bidra til at Stortingets utgifter til reiser blir lavere.

De innledende spørsmålene til administrasjonen indikerte at de ikke hadde noen rutiner for å følge opp hvordan representantene brukte bonuspoengene, og det ble gitt uttrykk for at dette ble sett på som et privat anliggende mellom flyselskapet og den reisende.

Den hyppigst brukte bonusordningen er SAS Eurobonus, som gjør det mulig å opptjene poeng på alle flygninger med SAS og selskapets partnere i Star Alliance. Det er typisk lange reiser på kostbare billetter som utløser mest bonuspoeng. Materialet vi fikk innsyn i, viste at det ikke var uvanlig med flybilletter som kostet 30-40.000 kroner og mer. Dette skyldes blant annet at stortingsrepresentantene kan velge business class på reiser med flere strekninger og varighet over fem timer.

For å se hvordan reisingen fordelte seg, gjorde Carl Alfred og Fredrik analyser og aggregeringer av materialet i datasettet. Disse viste representanter som hadde reist for mest totalt. Siden det var de mest kostbare reisene som var mest bonusutløsende, ble det også aggregert etter representanter med høyest snittpris på billettene - og representanter med de dyreste enkeltreisene. Vi valgte i første omgang å se på representanter fra ulike partier som hadde gått ut av Stortinget etter 2017-valget. Disse representantene har ikke lenger mulighet til å bruke poengene i Stortingets tjeneste.

Siden vi ikke har innsynsrett i representantenes bonuskontoer, måtte vi forsøke å beregne hvor mye bonuspoeng reisene hadde utløst basert på informasjon som vi kunne få innsyn i - eller annen offentlig tilgjengelig informasjon. Opptjente bonuspoeng kan beregnes ved å bruke tabeller fra de respektive flyselskapene og bonusordningene. Men for å få en riktig beregning, er man avhengig av å vite reiseavstand, bookingklasse på billetten og eventuelt statusnivå i bonusprogrammet (høy status utløser høyere inntjening).

Dette var informasjon som ikke fremkom i materialet vi hadde mottatt. Basert på de aggregerte dataene, ba vi Stortinget om innsyn i billettkopier og detaljerte fakturaer for de avgåtte representantene som hadde reist mest på langtur med dyre billetter. Med disse bilagene kunne vi slå fast billettklasse (bl.a. business eller økonomi), forhåndsvalgt sete, totalpris og hvilket statusnivå den reisende hadde oppgitt. De utvalgte representantene hadde gull- eller diamantkort hos SAS. En gjennomgang og sammenstilling av disse opplysningene gjorde det mulig å beregne et minimum antall poeng representantene hadde, og vi kunne bruke dette som eksempler i den første saken om bonuspoengene.

Vi undersøkte også aktiviteten i sosiale medier for representanter med spesielt høye flyutgifter. Det fantes en rekke eksempler på at disse hadde hyppige reiser som fremsto som private, men vi hadde ikke mulighet til å bevise at de hadde brukt Stortingets bonuspoeng for å betale for dem.

Derfor bestemte vi oss for å spørre samtlige sittende representanter og dem som har gått inn i regjering etter å ha møtt som representant etter 2013, om hvordan de hadde forholdt seg til bonuspoengene de hadde opptjent. Her hadde vi et taktisk ess i ermet: Sakene vi allerede hadde publisert, sammen med Stortingets hyppige interne informasjonsrunder og tilbakemeldinger fra kolleger som hang mye i Vandrehallen, gjorde at vi forsto at mange representanter var usikre på hvor mye vi egentlig visste, samtidig som flere virket nervøse for at det kunne komme flere saker. Representanter som svarte usant på våre spørsmål, måtte gjøre dette i en visshet om at vi kunne sitte på informasjon som viste at faktum var annerledes. Vi landet derfor på at dette kunne være en hensiktsmessig metode, og vi sendte ut de samme spørsmålene til stortingsgruppene for 178 stortingsrepresentanter og enkelte statsråder (dem som har møtt på Stortinget siden regjeringsskiftet):

“1. Har du siden 2013 brukt bonuspoeng opptjent på pendler- eller tjenestereiser som betaling for nye pendler- eller tjenestereiser

(kan brukes på bl.a. flybilletter, hotell, leiebil)?

2. Hvis nei, hvorfor ikke?

3. Har du siden 2013 brukt bonuspoeng oppjent på pendler- eller tjenestereiser som betaling for private reiser?

4. Hvis ja, ble dette oppført i selvangivelsen og skattet av?

5. Bestiller du noen gang flybilletter til pendler- og tjenestereiser selv?

6. Hvis nei, hvorfor ikke?"

De fleste partigruppene bisto med å sende ut henvendelsen til sitt partis representanter. Frp valgte å henvise oss til hver enkelt representant. Carl Alfred brukte Google Sheets til å holde oversikt over status på tilbakemeldingene fra representantene. Etter flere runder med purring på telefon, e-post, SMS og til rådgivere, satt vi igjen med fire representanter som ikke hadde svart. Da oppsøkte Carl Alfred Stortingets korridorer og forsøkte å få en av dem i tale. Han nektet å svare på spørsmål egen bruk av bonuspoeng. Av de tre resterende var det én som ikke responderte, mens de to andre ikke forholdt seg til spørsmålene, noe vi synliggjorde i saken.

Konklusjonen var klar:

- Stortinget har ingen kontroll med om bonuspoengene brukes i tråd med regelverket.
- Tre representanter hadde brutt regelverket ved å bruke bonuspoeng privat.
- To av disse hadde i tillegg brutt skatteloven, ettersom poengbruken ikke var oppført i skattemeldingen og skattet av. Den tredje hadde brukt poengene privat i år og hadde dermed fortsatt tid til å føre dette opp uten å bryte skatteloven. Alle tre ville rette opp i dettey.
- Stortinget mangler system for å legge til rette for at representantene bruker poengene til nye tjenestereiser. Bare en fjerdedel av stortingsrepresentantene bruker bonuspoengene til nye tjenestereiser. Dette viser at det er fullt mulig å gjøre det.
- Offentlige verdier i form av bonuspoeng for millioner av kroner går tapt som følge av at ikke flere bruker denne muligheten, men heller lar poengene gå ut på dato eller bruker privat.

En egenbevilget pengestrøm i offentlighetens skygge

Arbeidet vi hadde gjort så langt viste at finansieringen av stortingsrepresentantenes virksomhet var sammensatt. Vi visste altså at Stortinget hadde endret reglene, slik at flere typer reiser og representantvirksomhet nå kunne dekkes over administrasjonens budsjett. Samtidig hadde vi sett at overføringene til partienes stortingsgrupper hadde økt kraftig gjennom flere år og nå var kommet opp i 185 millioner kroner for 2018. Dette avstedkom et sentralt spørsmål: Hva ble denne stadig voksende pengestrømmen brukt på?

Vi fant frem Stortingets eget regelverk for tilskudd til partigruppene, som ble vedtatt i 2013. Det var ikke veldig omfattende og her var det spesielt tre ting vi merket oss:

- Det var oppgitt at tilskuddene skal brukes på en måte "slik at stortingsrepresentantene kan utøve sitt stortingsverv"
- Stortingsgruppene er egne juridiske enheter
- Det skal leveres årlige regnskap til Stortingets presidentskap

At partigruppene var "egne juridiske enheter" betydde i praksis at de ikke var underlagt Stortingets innsynslovgivning. Vi gjorde noen nettsøk som viste at det tidligere hadde vært kontrovers rundt partigruppenes pengebruk. I 2006 hadde VG flere saker med eksempler som skapte reaksjoner.

Siden den gang hadde overføringene til partigruppene økt med 76 millioner kroner. Men praksisen for åpenhet rundt pengebruken hadde i liten grad endret seg.

Regnskapsanalyse og sammenstilling i Google Sheets

Et naturlig startpunkt var de offentlig tilgjengelige regnskapene, som er litt mer detaljerte enn regnskapene som sendes til Brønnøysundregistrene fra et typisk norsk AS. Her kunne vi se hvordan pengene fordelte seg

på ulike overordnede posteringer. Vi kunne for eksempel registrere at hovedutgiftsposten var lønn til rådgivere og administrativt ansatte i stortingsgruppene. Det var også spesifisert en del poster i notene - her fremkom det hvor mye som totalt var ført som reiseutgifter, møtekostnader, kurs, velferdsutgifter, gaver, telekostnader, konsulenttjenester etc.

De offentlige regnskapsrapportene var PDF-er. For å få sammenstilt tallene på en best mulig måte, bidro Fredrik til å gjøre OCR-lesing av regnskapene for de siste fem årene. Totalt utgjorde disse 559 sider som skulle konverteres til celler i et regneark i Google Sheets. Denne prosessen krevde en del manuelt arbeid, ettersom regnskapene var noe ulikt satt opp fra parti til parti og fra år til år, men var viktig for at vi lett skulle kunne hente ut og sammenstille data etter ulike variabler. Den største utfordringen med slike skannede dokumenter er at de kan inneholde håndskrevne notater, avvikende formatering eller rader som strekker seg over flere kolonner og brytes over flere sider. Hadde alle dokumentene vært strukturert på samme måte, kunne man laget noen generelle regler som tok høyde for slike tilfeller, men når hvert dokument har sitt eget format, blir det langt mer tidkrevende å automatisere.

Vi bestemte oss av praktiske årsaker derfor for å begrense omfanget til de fem siste årene⁶ og foretok en OCR-scanning ved hjelp av flere verktøy⁷. Påfølgende "opprydding" ble gjort ved hjelp av Regular Expressions⁸. Resultatet ble lagt inn i en database og vasket og analysert med programmeringsspråket "R" før de ble eksportert til regneark hvor hver post kunne sammenlignes etter år og/eller parti. Totalt viste regnskapene at det hadde gått 862 millioner kroner til partigruppene de siste fem årene.

Vi ber om innsyn i partigruppenes hovedbøker

Hvilke historier gjemte seg bak disse sekkepostene? Offentlighetsloven gjør det mulig å be om innsyn i detaljerte utdrag fra regnskapssystemer og bilag fra forvaltningen, slik at man kan se nøyaktig hvilke utgifter offentlige penger er brukt til å dekke. Ettersom partigruppene var egne juridiske enheter, kom ikke dette lovverket til anvendelse. Men siden partigruppene var fullt ut finansiert med fellesskapets midler, var det naturlig for Aftenposten å legge til grunn at tilsvarende åpenhet burde gjelde her. Ikke minst hadde et bredt utvalg politikere selv bidratt til å argumentere for et slikt prinsipp, da i forbindelse med VGs saker om Idrettsforbundets pengebruk i 2016 (Idrettsforbundet var da finansiert med 87 prosent offentlige midler, ifølge avisen). Den gang krevde politikere fra stortingspartiene kompromissløs åpenhet og fullt innsyn i alle detaljer - ned på bilagsnivå - om hvordan idretten hadde brukt penger. I likhet med stortingsgruppene var heller ikke Idrettsforbundet rent juridisk omfattet av Offentlighetsloven.

30. oktober sendte vi en e-post til alle stortingsgruppenes partisekretariater og Stortingets administrasjon, der vi ba om innsyn i kontoutdrag fra partienes hovedbøker under de notene vi oppfattet som mest interessante: reiser, kurs, seminar, møter, andre arrangementer, gaver, telekostnader og velferdsutgifter. Innsynsforespørsel i konsulentutgifter ble ettersendt.

Årsaken til at vi ba om innsyn på kontonivå er at dette fremsto som den mest hensiktsmessige løsningen. Et regnskapssystem kan, litt forenklet, deles i tre hovednivåer: Øverst har man de overbyggende sekkepostene i regnskapet, for eksempel "seminar" og "gaver". I hovedbøkene vil det være tilknyttede kontoer der alle enkeltvise utgifter, f.eks. hvert enkelt seminar, er satt opp. Under disse igjen finnes tilknyttede bilag, altså kvitteringer og fakturaer som seminarlokale og servering.

Erfaringen vår fra tidligere innsynsprosesser i forvaltningen er at kontovise innsyn i hovedbøker gir et detaljert innblikk i kostnadene, samtidig som de er oversiktlige. Et annet viktig moment er at det oftest ikke er uforholdsmessig arbeidskrevende å hente disse oversiktene ut av regnskapssystemene. Å hente ut alle bilag vil kreve en betraktelig større innsats. Å velge denne løsningen fremsto derfor som strategisk hensiktsmessig i en situasjon der partigruppene ikke var forpliktet ved lov til å utlevere informasjonen, men ble oppfordret av oss til å utvise mer offentlighet. En spesielt arbeidskrevende innsynsforespørsel vil være

⁶ Det finnes offentlig tilgjengelig regnskaper tilbake til 2001.

⁷ Pdftotext, Tesseract, Apache Tika, Acrobat Reader.

⁸ Regular Expressions er en måte å sjekke om en tekstblokk inneholder tekst eller tall som samsvarer med en gitt struktur, f.eks. finne alle summer på en linje hvor tallene er separert med mellomrom større enn tusenskille, og bevare summens posisjon i forhold til kontekstens tabulære oppsett.

lettere å avvise, fordi det da kan argumenteres med at sekretariatene ikke har kapasitet til å bruke mye tid på denne type prosesser. Vår tilnærming var derfor å gjennomgå det vi fikk av hovedbokutdrag manuelt og deretter be om innsyn i utvalgte bilag under oppføringer som virket spesielt interessante i de ulike kontooversiktene.

Allerede dagen etter fikk vi svar fra MDG, som sendte over materialet vi etterspurte. Det samme gjorde Rødt og SV etter kort tid, mens vi måtte ta en ekstra rundt med KrF for å tydeliggjøre hva vi ønsket å se. Materialet ble lagt i mapper i Google Drive, fordelt på partigrupper og år.

8. november fikk vi oversendt et felles svar fra Ap, Frp, Høyre, Venstre og Sp fra Høyres sekretariatsleder Christina Wist. Hun skrev at de ikke ville gi innsyn og viste til personvern og at de allerede anså åpenheten med offentlige regnskap som tilstrekkelig. Vi svarte at vi kunne akseptere at taushetsbelagte eller personsensitive opplysninger ble tatt ut. Vi fikk raskt beskjed om at det uansett ikke var aktuelt å gi innsyn. Det virket som disse fem partiene hadde bestemt seg.

Analyse av velferdsutgifter - kostbar fest og moro

Parallelt med dette jobbet vi med å gjennomgå og analysere det materialet som lå i de offentlige regnskapsrapportene. Den manglende viljen til å åpne hovedbøkene hos de største partiene gjorde at det nå ble naturlig å gå grundigere inn i dette. Fredrik hadde gjennom bruk av OCR-verktøy overført regnskapstallene i et stort regneark som var lastet opp i Google Drive. Ved å bruke dette datasettet kunne vi raskt beregne hvor mye ulike partigrupper hadde brukt på ulike formål over tid.

Oppføringen “velferdsutgifter” skilte seg raskt ut som spesielt interessant. Nettsøk viste at dette begrepet dekket en regnskapsmessig sekkepost for utgifter knyttet til fest, moro og sosiale aktiviteter. I Skatteetatens Skatte-ABC fremkom det også en nyttig opplysning: Slike utgifter var begrenset til å brukes “innad til de personer som er knyttet til foretaket/bedriften”.

Henning hadde tidligere skrevet om festutgifter i det statlige foretaket Forsvarsbygg og husket at det fantes en sats for hvor mye en statlig virksomhet maksimalt kunne bruke på slike utgifter per ansatt per år. I de reviderte utgavene av Statens personalhåndbok fant vi satsene for de siste årene. For 2017 var det maksimalt 467 kroner. Innretningen på denne posten gjorde det mulig å gjøre en relevant sammenligning. I de respektive årsregnskapene fremkom det hvor mange ansatte det var i stortingsgruppene. Ved å summere dette tallet med antallet innvalgte representanter per parti (her er det et visst overlapp i valgår), fikk vi antallet personer tilknyttet hver stortingsgruppe. Det var altså kun disse personene velferdsutgiftene, etter skattereglenes bokstav, kunne brukes på.

Ved å ta utgangspunkt i den totale regnskapsførte summen for de respektive partigruppene og dividere denne på antall personer i stortingsgruppen, kunne vi beregne hvor mye hver stortingsgruppe hadde brukt på velferdsutgifter per person per år. Siden vi allerede hadde regnskapstallene i Google Sheets, var det en enkel operasjon å legge inn formler som beregnet dette for alle partigruppene de siste fem år. Beregningen ga oppsiktsvekkende resultater: Frp, et av partiene som tidligere hadde rast mot festkultur i statlige virksomheter, hadde brukt 57 ganger mer offentlige penger på dette formålet enn det statlige virksomheter underlagt FrPs regjering hadde lov til. Beløpet var så høyt at det trolig utløste skatteplikt, ifølge fagfolk vi snakket med. Fra de åpne partiene hadde vi også detaljer fra kontoutdragene, slik at vi kunne gjengi eksempler på hva pengene hadde gått til i disse partigruppene.

Tett oppfølging og publisering som metode mot taushet og hemmelighold

Vi måtte nå gjøre noen publiseringsstrategiske valg. Skulle vi først skrive om hemmeligholdet og deretter følge opp med saker om det som ligger i regnskapene? Eller motsatt? Vi landet på å kjøre ut saken om hemmeligholdet først, ettersom denne ville være et viktig fundament for at leserne skulle forstå betydningen av funnene vi senere skulle publisere. Vi så for oss at vi skulle drive saken videre med publisering langs to hovedløp: Dels skulle vi sørge for å holde temperaturen oppe for de partiene som gikk for manglende

åpenhet, gjennom hyppige oppfølgingssaker rundt dette over tid, samtidig som vi jaktet nye nyhetsknagger og avsløringer både i regnskapsmaterialet og de hovedbøkene vi etterhvert fikk innsyn i.

Saken om hemmeligholdet og saken om partienes festbudsjetter ble publisert med 12 timers mellomrom 14. november og begge fikk umiddelbart stort gjennomslag. Vi gikk nå inn en fase med intenst arbeid med oppfølging. Vi var forberedt på at partiene som ikke hadde gitt innsyn, ville håpe at oppmerksomheten rundt dette ville forsvinne ganske raskt. Den neste uken hadde vi daglige oppfølgingssaker. Vi skrev om offentlige ansatte som måtte betale julebord og julefester selv, og hvordan politikerne hadde krevd åpenhet fra Idrettsforbundet, men ikke ville praktiserte det samme for seg selv.

Det var en påfallende taushet fra partiene⁹. Gjennomgående var verken partiledere eller stortingspolitikere interessert i å snakke med oss om temaet. Derfor skrev vi flere saker som var vinklet på at de nektet å svare på spørsmål.

En partyreise i sosiale medier

Parallelt med dette brukte vi en del tid på å gjennomgå sosiale medier i jakt på bilder og annen dokumentasjon av stortingspolitikere på fester som trolig var betalt av skattebetalerne. Mange stortingsrepresentanter har åpne Facebook-sider og Instagram-kontoer der de deler villig og hyppig fra hverdagen på Stortinget. Festlige anledninger var ikke noe unntak. En representant hadde lagt ut bilder fra en fest på Steen & Strøm-taket sommeren 2018. Basert på dato og sted kunne vi gjøre mer spesifikke søk på poster og bilder på Facebook, og på denne måten fikk vi samlet en rekke bilder og videoer som dokumenterte at stortingsgruppene i Frp, Høyre og Venstre og regjeringsmedlemmer festet med Bjarne Brøndbo på scenen og rikelig alkohol på bordene. Da stortingsgruppene nektet å svare på hvem som betalte for festen, ble det også naturlig at det skulle være inngangen på saken. Vi fant også andre bilder som skulle bli nyttige senere.

Budsjettposten som slapp unna osthøvelen

Mange offentlig ansatte var rasende etter at det ble kjent hvordan politikerne ga seg selv rom for å feste for offentlige penger. De fortalte hvordan det de siste årene hadde blitt stadig mindre rom til å få penger til sosiale tiltak på arbeidsplassene. Flere pekte på innsparingstiltak som følge av endrede politiske rammebetingelser som en årsak, og det førte oss inn på et nytt spor: Regjeringen hadde gjennom den såkalte ABE-reformen pålagt statlige virksomheter et årlig osthøvelkutt på 0,5-0,7 prosent de siste årene. Overføringene til partienes grupper kommer, i likhet med pengene til statlige virksomheter, også fra statsbudsjettet. Hadde flertallet på Stortinget vedtatt at de også skulle få kjenne osthøvelens innhogg?

Vi hentet ut statsbudsjettdokumentene fra Stortingets arkiv og fant frem til omtalen av postene som finansierer Stortingets virksomhet. Her fremkom det at Stortingets administrasjon var pålagt et kutt, men det sto ikke noe om at dette gjaldt overføringene til partigruppene, som er en egen post i stortingsbudsjettet. Vi ba om en klargjøring på dette fra Stortingets administrasjon. De bekreftet at overføringene til partigruppene ikke var omfattet av osthøvelen, og vi hadde da grunnlag for å lage saken om hvordan Stortingets flertall hadde skjermet egne partigrupper fra de kuttene som de påla statlige virksomheter.

Venstre snur i innsynsspørsmålet

Den 22. november var det gått åtte dager siden vi publiserte den første saken om hemmeligholdet rundt partigruppens regnskapsdetaljer. I løpet av denne perioden hadde Aftenposten publisert 17 saker om temaet, og det hadde preget nyhetsbildet med hyppige NTB-siteringer, omtale hos konkurrenter, kommentarer/lederartikler - og et stort engasjement i sosiale medier¹⁰. Kritikken mot partiene som ikke ville vise frem regnskapsdetaljene økte, og NRK Debatten skulle ta opp temaet samme kveld.

Midt på dagen ringte Hennings telefon. Han hadde en fridag og var på Jæren. Det var Venstres

⁹ Se egen omtale om reaksjonene på side 19

¹⁰ Se egen omtale om grep i sosiale medier på side 20

sekretariatsleder Torhild Skogsholm. Hun opplyste at partiet hadde bestemt seg for å snu og gi innsyn i hovedbøkene etter at de “hadde tenkt gjennom saken på nytt”. Med dette var det nå et flertall av Stortingets partigrupper som hadde åpnet opp.

Flere kolleger på kveldsvakt begynte umiddelbart arbeidet med å gjennomgå materialet fra Venstre da det ble oversendt, noe som gjorde det mulig å publisere saken om Elvestuens offentlig finansierte 50-årsdag allerede samme kveld.

Manglende kontroll og voksende pengebinger - presidentskapet tar grep

I Debatten var det en sjeldent unison, tverrpolitisk enighet fra Ap til Frp om at de hadde valgt riktig ved å ikke utvise full åpenhet. Samtidig avviste parlamentarisk leder Hans Andreas Limi fra Frp en del kritiske spørsmål om festforbruket og viste til at revisor godkjente pengebruken. “Jeg tror man skal stole på en statsautorisert revisor”, svarte Limi.

Men hva var det *egentlig* revisorene godkjente? Vi tok en ny titt på partienes årsrapporter. I revisjonsberetningen var det en litt tung, men viktig setning: “*Det ligger ikke innenfor vår oppgave å overprøve skjønnsutøvelsen når det gjelder bruken av gruppemidlene innen rammen av av retningslinjene*”. Vi tok kontakt med revisorene som hadde gjennomgått regnskapene, som oppklarte betydningen av denne formuleringen og forklarte at deres gjennomgang var av mer teknisk art. De gjorde i utgangspunktet ingen vurdering av hvorvidt pengebruken oppfylte kravet om å være av stortingsrelevant karakter, noe som i teorien innebar at partiene kunne feste så mye de måtte ønske. Vi kunne nå lage saken om hvordan stortingsflertallet over en tiårsperiode hadde bevilget 1,7 milliarder kroner til egne partigrupper - uten at noen undersøker om pengene blir brukt på det tiltenkte formålet. Og hemmeligholdet rundt detaljene gjorde altså at offentligheten ikke hadde mulighet til å ettergå pengebruken.

En gjennomgang av datasettet med tallene fra regnskapene viste også et annet interessant moment: Egenkapitalen i partigruppene hadde vokst kraftig over tid. Vi laget også en sak på dette.

To dager etterpå varslet presidentskapet at de ville ta en full gjennomgang av partigruppetilskuddet. Samtidig leverte MDG inn et forslag om at alle stortingsgruppene skal være forpliktet til å utvise samme grad av åpenhet som forvaltningen.

Gjennomgang av kontoutdrag og nye innsynsrunder - nå i bilagspermene

Vi begynte nå å gå grundigere gjennom materialet vi hadde fått oversendt fra de fem stortingsgruppene som hadde valgt å være åpne. Totalt utgjorde dette 261 sider med linjer som var skrevet ut fra regnskapssystemene, i all hovedsak i PDF-format. Vi vurderte om vi skulle bruke OCR for å forsøke å legge inn alt i Google Sheets, men partigruppene har ulike regnskapssystemer/kontostruktur, og ingen av utskriftene var satt opp på samme måte. Uansett måtte vi gjennom alt manuelt for å finne interessante oppføringer. Vi valgte derfor å lage et regneark der vi samlet de mest interessante oppføringene - og markerte hvilke vi ville be om innsyn i bilag på.

I noen tilfeller fantes det flere oppføringer som kunne knyttes til samme hendelse (det kunne eksempelvis være ført opp hotell, middag og flybilletter til én reise på ulike posteringer). I disse tilfellene var det nødvendig å sammenstille oppføringene i et regneark for å kunne beregne den totale kostnaden for for eksempel en reise eller et seminar. Ved noen tvilstilfeller sendte vi også over våre beregninger til regnskapsansvarlige i de respektive partigruppene, slik at vi var sikre på at tallgrunnlaget ikke kunne bestrides.

Etter nitid granskning av mange linjer med regnskapsdata sendte vi 28. november over nye innsynsforespørsler til de åpne partigruppene der vi ba om å få se bilag tilknyttet utvalgte utgifter. De fleste partigruppene responderte kjapt på dette og sendte over kopier av dokumentasjonen digitalt. Venstre ville gjennomgå bilagene sammen med oss på sekretariatskontoret. Vi tuslet derfor ned til Stortinget, der stortingsgruppen hadde gjort klar en grønn ringperm med kopier av kvitteringer og fakturaer. Etter litt frem og tilbake fikk vi lov til å ta den med oss tilbake til redaksjonen. Bilagene ble avfotografert og alt ble lastet

opp i Google Drive-mapper som var lenket tilbake til regnearkene med de respektive oppføringene fra kontoene.

Hovedbøkene og bilagene førte til flere saker. Den mest omfattende ble en nyhetsfeature som tok for seg bredden av det vi hadde funnet i bilagene. Samtidig hadde vi et ønske om å lage en sammenstilling som grundig forklarte regnskapsstrukturen på en forståelig og tilgjengelig måte, tydelig viste hvem som er åpne om pengebruken på hvilket nivå, samtidig som leserne selv kunne bla seg gjennom de hovedbøkene vi hadde fått utlevert og se hvordan fellesskapets midler ble disponert av de respektive partiene. Vi ga dette prosjektet den interne arbeidstittelen “en spaserstokk til stortingsregnskapene”. Med hjelp av utvikler Torstein Ringnes og Fredrik Hager-Thoresen synes vi at det ble en visuelt fengende løsning.

Vi hadde avtalt med partigruppene at personvernet til ansatte skulle ivaretas ved publisering av materialet vi fikk innsyn i. Disse er ikke folkevalgte, men er ansatte med et juridisk utgangspunkt som ikke tilsa at de måtte tåle at detaljert informasjon om egne telefonregninger etc. skulle bli offentlig kjent. Vi brukte derfor en del tid på å sladde navn på ansatte. Vår vurdering var at dette kunne gjøres uten at verdien av materialet ble særlig forringet, samtidig som vi fikk ivaretatt et legitimt hensyn som fremsto som viktig for stortingsgruppene.

Konsekvenser:

- Dagen etter vår første avsløring gikk Stortinget til det skritt å politianmelde en av sine fast møtende representanter. Stortingets presidentskap er ikke kjent med at dette har skjedd før. Saken er nå under politietterforskning og Mazyar Keshvari er siktet for grovt bedrageri, som har en strafferamme på seks års fengsel. Keshvari har erkjent at han urettmessig har fått utbetalt reisegodtgjørelse og har lovet å betale pengene tilbake. Han trakk seg som leder for Oslo Frp etter avsløringen. Han er også tatt ut av Stortingets kontrollkomité og forholdet til partiet er “stilt i bero”. Frp-nesor Carl I. Hagen, som gikk inn som vara for Keshvari da han var sykemeldt, tok i november kontakt med Riksadvokaten for å undersøke hvorvidt hans partifelle Keshvari kunne stilles for riksrett.
- Stortingets administrasjon har gjort en full gjennomgang av rutiner og regelverket for reiseregninger. Med virkning fra 1. januar ble regelverket endret, noe som blant annet innebærer at stortingsrepresentantene nå må kunne dokumentere at de faktisk har vært på reisene. Stortinget har varslet at de vil endre rutinene for å “sikre bedre kontroll” med reisene, og i de utlyste i november/desember en fulltidsstilling som skulle ha spesielt ansvar for nettopp dette.¹¹
- To representanter må etterlignes for å ha brutt regelverk og skattelovgivning ved å bruke Stortingets bonuspoeng til private reiser. En tredje vil som følge av våre saker føre bruken opp i skattemeldingen.
- En lang rekke stortingsrepresentanter sier de nå vil være mer oppmerksomme på muligheten for å kjøpe tjenestereiser for bonuspoeng, noe som vil spare fellesskapet for penger.
- SSB har erkjent svakheter i den offentlige statistikken som viser offentlig støtte til partiene.
- For første gang har fem stortingspartier åpnet for innsyn i partigruppens pengebruk på konto- og bilagsnivå. Følgelig kunne Aftenposten gi offentligheten et unikt og detaljert innblikk i deres pengebruk gjennom en femårsperiode, der det fremkom flere oppsiktsvekkende funn som ellers ikke ville blitt offentlig kjent.¹²
- Stortinget skal realitetsbehandle hvorvidt de skal hjemle krav til at partigruppene praktiserer tilsvarende innsynsrett som det som kreves i offentlig forvaltning. Initiativet kommer i form av et dokument 8-forslag fra MDG. Dette er ikke behandlet i skrivende stund.
- Stortingets presidentskap har varslet at de i 2019 vil gjennomføre en full gjennomgang av praksisen for tilskuddene til partigruppene. Både størrelsen på tilskuddene, fordelingen, åpenhetskrav og ulike kontrolltiltak er blant det som skal vurderes. Flere har som følge av våre saker tatt til orde for at partigruppene får for mye penger, inkludert Frps parlamentariske leder Hans Andreas Limi.

¹¹https://www.finn.no/job/fulltime/ad.html?finnkode=135181039&fbclid=IwAR3hU0YK8_956Vq1KVZUq-5TdU_TM4bziMeuSHqzD4HAzAza-c3xyLLtKkw&nocache=1546875611724

¹² Vi har offentliggjort tilpassede versjonen av alle hovedbokutdrag her:

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/WLGgrQ/Slik-bruker-partiene-pa-Stortinget-pengene-de-bevilger-til-seg-selv>

- I desember 2018 viste stortingsrepresentant og Rødt-leder Bjørnar Moxnes til Aftenpostens avsløringer da han fra Stortingets talerstol begrunnet forslaget om at stortingsrepresentantenes godtgjørelse burde kuttes fra 10 til 8 G (775.000 kroner). Forslaget ble nedstemt av flertallet.
- I januar 2019 ba Rødt Stortingets presidentskap gjeninnføre attestering av tjenestereiser innenlands på partigruppenivå. Partiet ba også om at reisevirksomheten skal publiseres på Stortingets nettsider. I Dokument 8-forslaget, som er ikke behandlet i skrivende stund, viste Rødt til Aftenpostens avsløringer og NRK-saker om samme tematikk.
- Forvaltningsprofessor Per Lægreid ved Universitetet i Bergen har tatt til orde for at Stortinget bør vurdere om Riksrevisjonen skal gjennomgå Stortingets pengebruk.

Serien har hatt stort gjennomslag i nyhetsbildet: NTB har totalt sendt ut 36 saker som kan knyttes til våre avsløringer. I tillegg har andre medier publisert en lang rekke sitatsaker, oppfølgere, leserinnlegg, kommentarer og lederartikler om tematikken. Flere andre medier¹³ ba om innsyn i stortingsrepresentantenes reisevirksomhet etter våre saker, og NRK fulgte opp med ytterligere avsløringer i januar 2019.¹⁴ At våre saker kan inspirere til at kollegaer også graver i det omfattende materialet, er en gledelig bieffekt.

Organisering av arbeidet og tidsbruk

Fra 11. september til rundt 10. oktober jobbet Henning Carr Ekroll alene med sakskomplekset. På dette tidspunktet ble Carl Alfred Dahl også koblet på, og han har i hovedsak jobbet med dette prosjektet ut året. Solveig Ruud og Gunnar Kagge bidro i arbeidet med den første Keshvari-saken - og en rekke andre har bidratt oppfølgingen av denne og andre hovedsaker. Lars Inge Staveland ble koblet på som reportasjeleder i slutten av oktober. Henning har delvis kombinert arbeidet med å jobbe turnus som nyhetsjef, mens Carl Alfred også har gått vaktturnus og løst andre saker i de tilfellene det har vært nødvendig. Svært mye arbeid har derfor blitt gjort på overtid og i fritiden.

Alle filer, regneark, datasett og logg har vært samlet i en egen søkbar mappestruktur i Google Drive der de som har vært involvert i prosjektet i ulike faser har hatt tilgang. Vi har hatt en egen kanal i kommunikasjonsverktøyet Slack der vi har diskutert saker og arbeidet videre. Når denne rapporten blir levert, har Aftenposten totalt publisert 56 saker i komplekset. For å holde oversikt over status på arbeidet med de ulike sakene, har vi brukt egne regneark der vi har oppdatert status, lengde og planlagt publiseringsdato fortløpende.

Spesielle erfaringer:

Forholdet til en person i en vanskelig situasjon

Vi måtte i publiseringsprosessen ta høyde for at Keshvari var sykmeldt. Vi har gjennom hele denne perioden hatt tett kontakt med personer rundt ham, samtidig som vi har søkt å begrense direkte henvendelser. Både vi og nyhetsredaktør har gjennom kontakten hatt innsikt i Keshvaris tilstand, noe som har vært viktig for å kunne gjøre etiske og publisistiske vurderinger underveis. Vi har oppfordret våre kontaktpunkter til å ta umiddelbar kontakt dersom det var informasjon vi burde ha. Vi vil understreke at vi i all hovedsak har hatt en åpen og ryddig dialog med Keshvari og hans apparat gjennom den perioden vi har jobbet med disse sakene.

I en innledende fase av arbeidet ble vi, som tidligere nevnt, oppfordret av Frps stortingsgruppe om å stanse arbeidet med saken. Etter et møte med en av gruppens rådgivere, der også nyhetsredaktør deltok, gjorde vi det tydelig at det skal svært dramatiske omstendigheter til for at Aftenposten skal utelate å publisere en artikkel der vi dokumenterer systematisk juks med offentlige midler utført av en av landets fremste

¹³ Av Stortingets postjournal fremkommer det at både NRK, Dagbladet, TV2, VG, Nordlys, Dagens Næringsliv og Resett har bedt om innsyn i reiseregninger eller sammenstillinger av reiseregninger umiddelbart etter våre saker.

¹⁴ https://www.nrk.no/norge/frp-topp-la-moter-til-geilo-i-pasken-_-lot-stortinget-betale-1.14329904

tillitsvalgte. Vår vurdering var at vi ikke var ved denne terskelen i dette tilfellet, og vi ble møtt med forståelse for denne beslutningen.

Ved publisering har vi forsøkt å redusere oppmerksomheten rundt Keshvaris person til en viss grad, og snarere heller fokusere på tillitsvervet han innehar. I praksis har dette blitt gjort ved at vi har forsøkt å legge oss på en forsiktig linje rundt bildebruk - og unngått begreper som “Keshvari-saken”. Denne form for vignettbruk har tidligere vist seg å være spesielt belastende, jmf. det som fremkommer i Presseforbundets rapport “3 uker i desember”.¹⁵

Motstand, taushet, spinn - og en hyggelig leserstorm

Å bedrive det som i praksis er systematisk, kritisk undersøkende journalistikk rundt landets 169 mektigste folkevalgte og deres massive apparat, ville naturligvis ikke skje uten reaksjoner og motstand. Det forsto vi tidlig i arbeidet.

Allerede da vi ba om innsyn i det første materialet i september, sendte Stortingets administrasjon ut en orientering til alle stortingsrepresentanter om at Aftenposten hadde bedt om innsyn. Dette fikk raskt noen pussige konsekvenser. Blant annet ble mellomledere i Aftenposten kontaktet av parti-kommunikasjonsfolk som lurte på “hva som foregikk”. Ved et tilfelle ble det oversendt en e-post med et slags tilsvarende fra en representant - uten at vi hadde stilt et eneste spørsmål eller fått sett på materialet.

Når journalister publiserer avsløringer av nasjonal interesse, er vi vant til at stortingspolitikere kaster seg inn i debatten, at de *reagerer* og stiller kritiske spørsmål fra Stortingets talerstol til statsråder eller politiske motstandere. Men sakene om partigruppenes regnskaper var spesielle i den forstand at det som utgangspunkt kan legges til grunn at alle stortingspartiene har en felles interesse i at beløpet som overføres er så stort som mulig - og at offentlighetens innsynsrett er begrenset. Vi var derfor forberedt på at det ville bli krevende å få en politisk dynamikk rundt dette, og slik ble det. Vi ble møtt med en påfallende taushet. Partiledere ville ikke kommentere. Stortingspolitikere og andre sentrale politikere svarte ikke på telefon eller SMS - og dersom de gjorde det, viste de til partiets sekretariatsledere. Og oppfølgingsspørsmål til gruppesekretariater ble ofte ignorert eller besvart med “ingen kommentar”. Heller ikke hos ungdomspartiene var det mye å hente. NRKs Dagsnytt 18 forsøkte i flere dager å få til en debatt om temaet etter våre avsløringer, men måtte gi opp. Årsaken var at de ikke klarte å få partienes representanter til å stille.¹⁶

Vi opplevde også en viss forventning om at partier som hadde gitt innsyn skulle behandles “snillere” enn dem som ikke hadde gjort det. Selv om vi hadde stort fokus på å synliggjøre/omtale hemmeligholdet og motivere til åpenhet, var vi nødt til å understreke at vårt utgangspunkt var at vi mente at disse tallene burde være offentlige, og at vi derfor i hovedsak ville forholde oss prinsipielt til dette materialet på samme måte om det kom fra en innsynsbegjæring i en annen offentlig finansiert virksomhet.

Kommunikasjonsfolk og spinndoktorer forsøkte ved enkelte anledninger å påvirke journalistikken vår - eller tåkelegge fokus på eget parti - ved å anklage andre partier og politikere for regelbrudd som det viste seg ikke å være dekning for. Samtidig lette de med lupe etter formuleringer de kunne omtale som “misvisende” - basert på en svært romslig tolkning av begrepet. Fremfor å svare på våre spørsmål opplevde vi at flere politikere og rådgivere forsøkte å ta ned sakene våre på forhånd ved stille motspørsmål om hva Aftenposten brukte på velferdstiltak, eller hvordan vi selv brukte eventuelle bonuspoeng vi hadde opptjent i jobbsammenheng.

Vi fikk ved flere anledninger et klart inntrykk av at krefter i kulissene forsøkte å diskreditere arbeidet vi gjorde. Andre ganger skjedde det samme mer åpenlyst og for et langt større publikum: I NRKs Debatten fremsatte stortingspresidenten en beviselig feil anklage om beregningsgrunnlaget for vår omtale av partienes festkultur, da hun hevdet at vi bare hadde regnet med stortingsrepresentanter og ikke ansatte i partigruppene. Utspillet, som hundretusenvis av seere fikk med seg, ble ikke korrigert av andre som var tilstede i studio. Det var også flere tilfeller i sosiale medier, der politikere eller partimedlemmer fremsatte påstander om vår

¹⁵ Omtalt på side 66 i rapporten som omhandler pressens dekning av Tore Tønne i 2002.

¹⁶ Fremkommer i Twitter-oppdatering fra programleder Sigrid Sollund:

<https://twitter.com/NRKSigrid/status/1064974633462566922>

journalistikk eller metodebruk som ikke medførte riktighet.

Ved andre tilfeller tok den manglende viljen til å svare på våre spørsmål en mer kuriøs retning. Stortingsrepresentant og tidligere justisminister Per Willy Amundsen responderte slik på spørsmål om hvem som hadde betalt for regjeringspartienes fest på Taket, etter at vi hadde funnet et bilde av ham på den aktuelle festen. Bildet var offentlig tilgjengelig for alle:

“Så bruker dere privat bilde av meg? Classy. “Samfunnsoppdraget”?”

Når vi likevel klarte å drive sakene om den manglende åpenheten videre, skyldtes det at vi i stor grad hadde forutsett reaksjonsmønsteret og derfor lagt en plan basert på at reaksjonene og oppfølgingen måtte ligge et annet sted enn i rikspolitikken. Ved å hente inn reaksjoner fra fagfolk, forskere, tillitsvalgte, frivillige - og synliggjøre hvordan politikernes tidligere utspill nå gjorde at de må møte seg selv i døren - sørget vi for en langvarig og tett oppfølging som førte til at journalistikken fikk konsekvenser.

Det er også verdt å nevne at vi har fått et stort antall hyggelige tilbakemeldinger fra vanlige mennesker som har takket oss for sakene vi har publisert. Henvendelsene har kommet på telefon, sms, i sosiale medier, e-post, - og i brev¹⁷ - i et omfang vi ikke tidligere har opplevd. Det har vært en fin inspirasjon å ta med seg i arbeidet.

Kampen mot ekkokammeret i sosiale medier

En utfordring med nyhetssaker i sosiale medier er at folk ofte kommenterer på saker de åpenbart ikke har lest. Da vi publiserte saken om partienes festbudsjetter, var denne naturlig nok vinklet på Frp (siden de både hadde den største pengebruken og hadde ytret seg mest kritisk om det samme i statlig sammenheng) - men alle de andre partiene og deres festbudsjett var også nevnt. Da saken ble postet på Aftenpostens Facebook-side, så vi at mange begynte å anklage oss for ikke å omtale de andre partiene, selv om det var nettopp det vi hadde gjort. Henning brukte derfor en del tid på å svare hver eneste person, slik at alle ble informert om at informasjonen de etterlyste faktisk lå i saken de ikke hadde lest. Det samme gjentok seg i flere av de andre sakene.

Etter dette har vi gjennomgående forsøkt å svare på både feilaktige anklager og spørsmål om sakene i sosiale medier. Dette reduserer risikoen for at feilaktige påstander om vår journalistikk blir spredt videre, noe som er viktig i den fragmenterte informasjonsvirkeligheten alle journalister nå må forholde seg til.

Oslo, 10. januar 2019

Henning Carr Ekroll og Carl Alfred Dahl

¹⁷ Dette kom faktisk i form av et laminert diplom fra to lesere.

Vedlegg 1: Liste over alle publiserte saker i serien. Her er også oppfølgingssaker laget av kollegaer i vaktturnus inkludert. **Hovedsaker er uthevet.** Gjestepålogging er sendt i egen epost.

17.10: Aftenposten avslører: Frp-profil leverte fiktive reiseregninger til Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/Rx0GR2/Aftenposten-avslorer-Frp-profil-leverte-fiktive-reiseregninger-til-Stortinget>

17.10: Stortingets direktør om Keshvaris reiseregninger: – En alvorlig sak

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/gPlk8L/-Stortingets-direktor-om-Keshvaris-reiseregninger--En-alvorlig-sak-->

17.10: Carl I. Hagen «sint og irritert» over Keshvaris reiseregningssjuks - rykker inn som vara

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/dde4AJ/Carl-I-Hagen-sint-og-irritert-over-Keshvaris-reiseregningssjuks>

18.10: Stortinget anmelder Keshvari

<https://www.aftenposten.no/norge/i/wE2deA/Stortinget-anmelder-Keshvari-og-varsler-full-gjennomgang-av-regelverket-for-reiseregninger>

18.10: Keshvari trekker seg som leder i Oslo Frp

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/1kJo2M/Keshvari-trekker-seg-som-leder-i-Oslo-Frp>

18.10: Politiet skal gå gjennom Keshvaris reiseregninger

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/G1Rm9/Politiet-skal-ga-gjennom-Keshvaris-reiseregninger>

18.10: Siv Jensen: Svik mot tilliten som Frp-politiker

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/BJ9MzG/Siv-Jensen-om-Keshvari-Svik-mot-tilliten-som-Frp-politiker>

18.10: Revisorforeningen mener det er på tide å endre systemet etter reiseregningssjuks på Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/i/7lvp9o/Revisorforeningen-mener-det-er-pa-tide-a-endre-systemet-etter-reiseregningssjuks-pa-Stortinget>

19.10: Keshvaris advokat: – Har overlevert alle fakta til Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/i/e1gzV4/Keshvaris-advokat--Har-overlevert-alle-fakta-til-Stortinget>

19.10: Stortingspresidenten krever full gjennomgang av regelverket etter Aftenposten-avsløring

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/WLM6g2/Stortingspresidenten-krever-full-gjennomgang-av-regelverket-etter-Aftenposten-avsloring>

20.10: Stortingets ledelse: Vil ikke si hvor mye Keshvari har erkjent å ha fått utbetalt for fiktive reiseregninger

<https://www.aftenposten.no/norge/i/5VKbPm/Stortingets-ledelse-Vil-ikke-si-hvor-mye-Keshvari-har-fatt-utbetalt-for-fiktive-reiseregninger>

23.10: Frp-profil fikk penger for fiktiv hyttetur med intetanende vekterselskap

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/zL2Mrq/Frp-profil-fikk-penger-for-fiktiv-hyttetur-med-intetanende-vekterselskap>

29.10: Politiet: Har fremdeles ikke mottatt dokumentasjon etter Keshvari-anmeldelse

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/wE2Lwn/Politiet-Har-fremdeles-ikke-mottatt-dokumentasjon-et>

31.10: Spahotell, drosje og fly: Stortinget betaler når politikere kjemper for gjenvalg

<https://www.aftenposten.no/norge/i/Kv4ba4/Stortinget-betaler-nar-egne-representanter-kjemper-for-gjenvalg>

01.11: Dette er vinnerne og taperne når offentlige penger fordeles til partiene

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/21zAOR/Dette-er-vinnerne-og-taperne-nar-offentlige-penger-fordeles-til-partiene>

05.11: Politiet: Ønsker å avhøre Keshvari «så snart det er mulig»

<https://www.aftenposten.no/norge/i/WLMVld/Politiet-Onsker-a-avhore-Keshvari-sa-snart-det-er-mulig>

14. 11: Stortingspartier hemmeligholder hvordan de bruker penger de bevilger til seg selv

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/QI4mgW/Stortingspartier-hemmeligholder-hvordan-de-bruker-penger-de-bevilger-til-seg-selv>

14.11: Frps stortingsgruppe brukte 26.900 kroner per person på fest og moro. Det er 57 ganger mer enn statsansatte får bruke.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/VRJ9z4/Frps-stortingsgruppe-brukte-26900-kroner-per-person-pa-fest-og-moro-Det-er-57-ganger-mer-enn-statsansatte-far-bruke->

15.11: Frp om egen fest og moro på skattebetalernes regning: – Forstår at pengebruken vekker reaksjoner

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/P38vLe/Frp-om-egen-fest-og-moro-pa-skattebetalernes-regning--Forstar-at-pengebruken-vekker-reaksjoner>

15.11: Mens politikerne fester for millioner, må sykepleiere betale sitt eget julebord: – Urettferdig at innsatsen verdsettes så ulikt

https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/jPeQ2q/Mens-politikerne-fester-for-millioner_-ma-sykepleiere-betale-sitt-egget-julebord--Urettferdig-at-innsatsen-verdsettes-sa-ulikt

17.11: Partiene raste mot idrettens manglende åpenhet rundt pengebruk – hemmeligholder de samme opplysninger selv

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/oR0n0K/Partiene-raste-mot-idrettens-manglende-apenhet-rundt-pengebruk--hemmeligholder-samme-opplysninger-selv>

17.11: Idrettspresidenten etter åpenhetsdebatten: – Vi har fått strammere retningslinjer enn de fleste offentlige virksomheter

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/zLKxvw/Idrettspresidenten-etter-apenhetsdebatten--Vi-har-fatt-strammere-retningslinjer-enn-de-fleste-offentlige-virksomheter>

18.11: Frp brukte offentlig millionbeløp på fest, moro og London-tur - nekter å svare på om politikerne skattet av det

https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/BJPrnE/Frp-brukte-offentlig-millionbelop-pa-fest_-moro-og-London-tur---nekter-a-svare-pa-om-politikerne-skattet-av-det

19.11: Støre og Solberg vil ikke svare om eget partis hemmelighold om hvordan de bruker offentlige penger

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/VRJae6/Store-og-Solberg-vil-ikke-svare-om-egget-partis-hemmelighold-om-hvordan-de-bruker-offentlige-penger>

19.11: Krever at partiene åpner opp regnskapene: – Ingen kan drive et pengemisbruk av offentlige midler som ikke tåler dagens lys

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/OnOa23/Krever-at-partiene-apner-opp-regnskapene--Ingen-kan-drive-et-pengemisbruk-av-offentlige-midler-som-ikke-taler-dagens-lys>

20.11: Her fester regjeringspartiene på eksklusiv takterrasse – vil ikke si hvem som tok regningen

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/G19rzV/Her-fester-regjeringspartiene-pa-eksklusiv-takterrasse-->

[vil-ikke-fortelle-hvem-som-tok-regningen](#)

20.11: «Om dere først skal drikke bort fellesskapets midler, kan dere i det minste ha ryggrad nok til å stå for det?»

https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/bKPadl/Om-dere-forst-skal-drikke-bort-fellesskapets-midler_-kan-dere-i-det-minste-ha-ryggrad-nok-til-a-sta-for-det

20.11: Stortingsflertallet kutter i budsjettene til statsansatte – men skjerner overføringene til egne partigrupper

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/9mwrQM/De-borgerlige-partiene-kutter-i-budsjettene-til-statsansatte--men-skjerner-overforingene-til-partigruppene>

21.11: Skjerper kravene til dokumentasjon for reiseregninger fra stortingsrepresentantene

<https://www.aftenposten.no/norge/i/ddEpXj/Skjerper-kravene-til-dokumentasjon-for-reiseregninger-fra-stortingsrepresentantene>

21.11: Tankesmien Agenda utfordrer Ap: – Politiske partier gjør klokt i å vise åpenhet og gi innsyn

<https://www.aftenposten.no/norge/i/Eor51A/Tankesmien-Agenda-utfordrer-Ap--Politiske-partier-gjor-klokt-i-a-vise-apenhet-og-gi-innsyn>

22.11: Professor om politikernes hemmelighold av offentlig pengebruk: – De har et alvorlig forklaringsproblem

<https://www.aftenposten.no/norge/i/11RIKM/Professor-om-politikernes-hemmelighold-av-offentlig-pengebruk--De-har-et-alvorlig-forklaringsproblem>

22.11: Keshvari siktet for grovt bedrageri

<https://www.aftenposten.no/norge/i/217KQI/Keshvari-er-formelt-siktet-for-grovt-bedrageri>

22.11: Venstre gjør helomvending, gir innsyn i stortingsgruppens pengebruk

https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/EorEXP/Venstre-gjor-helomvending_-gir-innsyn-i-stortingsgruppens-pengebruk

22.11: Venstre brukte over 44.000 kroner på å feire bursdagen til Ola Elvestuen. Skattebetalerne fikk halve regningen.

<https://www.aftenposten.no/norge/i/L0RdJQ/Venstre-brukte-over-44000-kroner-pa-a-feire-bursdagen-til-Ola-Elvestuen-Skattebetalerne-fikk-halve-regningen>

23.11: Limi mener det «ikke er unaturlig» å gå gjennom regelverk for partiregnskap på Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/VRJXzp/Limi-mener-det-ikke-er-unaturlig-a-ga-gjennom-regelverk-for-partiregnskap-pa-Stortinget>

23.11: Politiet: Keshvari samarbeider i etterforskningen

<https://www.aftenposten.no/norge/i/0E8zVM/Keshvari-samarbeider-med-politiet>

23.11: Politikerne skal bruke bonuspoengene på tjenestereiser. Men Stortinget har ingen oversikt over hva poengene går til.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/5VK4q6/Politikerne-skal-bruke-bonuspoengene-pa-tjenestereiser-Men-Stortinget-har-ingen-oversikt-over-hva-poengene-brukes-til>

27.11: - Folk stiller spørsmål ved om man har noe å skjule

<https://www.aftenposten.no/norge/i/p685qj/Folk-stiller-sporsmal-ved-om-man-har-noe-a-skjule>

28.11: Stortingspolitikere har bevilget 1,7 milliarder til seg selv siden 2008. Ingen sjekker om pengene brukes på det som er formålet.

https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/6nJyPz/Stortingspolitikere-har-bevilget-1_7-milliarder-til-seg-selv-siden-2008-Ingen-sjekker-om-pengene-brukes-pa-det-som-er-formalet

30.11: Professor etter Aftenposten-avsløringer: Kan være tegn på at Riksrevisjonen bør revidere Stortingets pengebruk

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/yvwEqR/Professor-etter-Aftenposten-avsloringer-Kan-vare-tegn-pa-at-Riksrevisjonen-bor-revidere-Stortingets-pengebruk>

3.12: Stortingsgruppene har plassert 150 millioner offentlige kroner på konto - nå synes Frp de får for mye penger

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/BJP14Q/Stortingsgruppene-har-plassert-150-millioner-offentlige-kroner-pa-konto---na-synes-Frp-de-far-for-mye-penger>

3.12: Kjempet for åpenhet om Stortingets pengebruk i 2006: – Uforståelig at partiene ikke har samme praksis som de krever av andre

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/yvwd6a/Kjempet-for-apenhet-om-Stortingets-pengebruk-i-2006--Uforstaelig-at-partiene-ikke-har-samme-praksis-som-de-krever-av-andre>

3.12: Politiet: Vet fremdeles ikke hvor mye Keshvari har unndratt fra Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/p68wkj/Politiet-Vet-fremdeles-ikke-hvor-mye-Keshvari-har-unndratt-fra-Stortinget>

5.12: Stortingspartiene skal stemme over om de vil åpne opp om egen pengebruk - presidentskapet varsler full gjennomgang av praksisen

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/0l4LgR/Stortingspartiene-skal-stemme-over-om-de-vil-apne-opp-om-egen-pengebruk>

5.12: Ap-politikere brøt regelverk og skatteloven – brukte Stortingets bonuspoeng til private reiser

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/Kvgm16/Ap-politikere-brot-regelverk-og-skatteloven--brukte-Stortingets-bonuspoeng-til-private-reiser>

7.12: Siv Jensen langet ut mot «pampete pengebruk» i offentlig sektor – slik svarer hun om eget partis offentlig finansierte festbudsjett

<https://www.aftenposten.no/norge/i/yvwjGR/Siv-Jensen-langet-ut-mot-pampete-pengebruk-i-offentlig-sektor--slik-svarer-hun-om-eget-partis-offentlig-finansierte-festbudsjett>

10.12: Stortingspolitikere kan spare penger ved å bruke bonuspoeng - mange vet ikke at det er mulig

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/kagkQ6/Stortingspolitikere-kan-spare-penger-ved-a-bruke-bonuspoeng---mange-vet-ikke-at-det-er-mulig>

10.12: Ap festet på Continental og Plaza – Frp og Høyre vil ikke si hva de har brukt 12,8 mill. skatte kroner på

https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/OnO7aE/Ap-festet-pa-Continental-og-Plaza--Frp-og-Hoyre-vil-ikke-si-hva-de-har-brukt-12_8-mill-skattekroner-pa

11.12: Bedragerisiktete Mazyar Keshvari tilbake på Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/i/G1EQOq/Bedragerisiktete-Mazyar-Keshvari-beklager>

11.12: Fortsatt uklart om «hemmelighetskameratene» på Stortinget vil støtte krav om mer åpenhet rundt egen bruk av offentlige penger

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/J19oeJ/Uklart-om-hemmelighetskameratene-pa-Stortinget-vil-stotte-krav-om-mer-apenhet-rundt-egen-bruk-av-offentlige-penger>

18.12: Dro på partikollegaens private bursdagsfest i Trøndelag – sendte regningen til Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/ka9E0Q/Dro-pa-partikollegaens-private-bursdagsfest-i-Trondelag--sendte-regningen-til-Stortinget>

22.12: Lurer du på hva politikerne bruker dine skattepenger på? Her kan du kikke noen av dem i

kortene

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/WLGgrQ/Slik-bruker-partiene-pa-Stortinget-pengene-de-bevilger-til-seg-selv>

22.12: Fra femstjerneshotell og golfsimulator til førkirkekaffe og barnevakt: Dette er noe av det vi fant i partigruppenes kvitteringer

<https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/gP9Gba/Fra-femstjerneshotell-og-golfsimulator-til-forkirkekaffe-og-barnevakt-Dette-er-noe-av-det-vi-fant-i-partigruppenes-kvitteringer>

27.12: Carl I. Hagen ba Riksadvokaten vurdere riksrett mot bedragerisiktet partifelle

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/ddWAPA/Carl-I-Hagen-ba-Riksadvokaten-vurdere-riksrett-mot-Keshvari>